

Харковенко Наталія Сергіївна,

студентка 1 курсу магістратури
Національного Університету «Одеська
юридична академія»

Науковий керівник:

Волошина Владлена Костянтинівна

кандидат юридичних наук, доцент кафедри,
кримінального процесу, детективної та
оперативно-розшукової діяльності,
Національного Університету
«Одеська юридична академія»

ОСОБЛИВОСТІ ПРОВЕДЕННЯ ДОПИТУ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ

24 лютого 2022 року життя Українців змінилося, змінилося і кримінально процесуальне судочинство, зокрема було внесено зміни до Кримінально процесуального кодексу України, та з'явилися положення щодо особливостей проведення допиту в період воєнного стану, це зумовлено тим що, під час бойових дій, можуть створюватися перешкоди щодо виконання усіх процесуальних вимог проведення допиту. Зокрема з'явилися положення щодо фіксування допиту, щодо використання показань, отриманих на допиті, як доказ в суді, та певні особливості щодо складання протоколу. Також, залишається не вирішеним питання допустимості доказів отриманих в умовах воєнного стану.

Допит - це різновид слідчої (розшукової дії), проведення якої регламентовано законом, і спрямований на отримання відомостей, щодо відомих обставин у кримінальному провадженні, і ці відомості мають важливе та суттєве значення для кримінального провадження. Метою допиту є отримання повних та неупереджених показань від особи, яку було викликано на допит в установленому законом порядку. [1.с.254]. На допиті отримуються показання, відповідно до ч.1 ст. 95 Кримінально процесуального кодексу України (далі КПК України), показаннями – є відомості, які надаються в усній або письмовій формі під час допиту, щодо обставин кримінального провадження.

Суб'єкти які уповноважені на проведення допиту є, слідчий, дізнавач та прокурор, окрім зазначених суб'єктів, слід також зазначити, що за дорученням прокурора, слідчого або дізнавача, право на проведення допиту мають уповноважені працівники оперативних підрозділів.

Загальні положення проведення допиту, регламентовано ст.224 КПК України, в статті зазначається такі процесуальні особливості проведення допиту: визначається місце проведення допиту, час

проведення, права особи яку допитують на відмову відповідати на запитання, засоби фіксації допиту. Особливості проведення допиту малолітньої або неповнолітньої особи регламентовані ст.226 КПК України.[2].

Які ж виділяють особливості проведення допиту в умовах воєнного стану. Можна виділити такі дві особливості:

По-перше, щодо фіксації допиту;

По-третє, особливості щодо складання протоколу.

Питання фіксації проведення допиту в умовах воєнного стану, регламентовано ч.11 ст.615 КПК України, а саме показання отримані під час допиту, фіксуються технічними засобами. Законодавець не зазначає, яка сама форма фіксації повинна бути, це може бути як фотофіксація, аудіофіксація, відеофіксація тощо, а лише підкреслюється, що фіксація здійснюється доступними засобами, які створюють умови для збереження інформації, тобто це може бути, наприклад, мобільний телефон або планшет.

Щодо, особливостей складання протоколу, то можна зазначити наступне, якщо відсутня можливість складання протоколу, про хіт і результат проведення слідчої (розшукової) дії, то фіксація здійснюється за допомогою доступних технічних засобів, з обов'язковим подальшим складанням відповідного протоколу, не пізніше сімдесяти двох годин з моменту завершення слідчої (розшукової) дії, в нашому випадку допиту. Але також, може бути використаний механізм, передбачений ч.2 ст.104 КПК України, в даній статті зазначається наступне, якщо допит був зафіксований технічними засобами, то в такому випадку текст показань, можна не переносити до протоколу, але за умовою що учасники процесуальних дій не наполягають на цьому, в протоколі значиться що показання зафіксовані на носії інформації, який додається до протоколу. Як показує практики, в більшості випадків показання переносяться на протокол. [3.с.39].

Питання допустимості доказів, в даному випадку йдеться про показання, які було отримано під час допиту, є дискусійним і в повній мірі не врегульовано. За загальними правилами, суд обґрунтовує рішення, висновки, на показаннях, які суддя безпосередньо досліджує, тобто спирається на показання, які було отримано безпосередньо в залі судового засідання. Після внесення змін до КПК України, питання використання показань, які були отримані на допиті, зазнали змін, зазначається, що показання **можуть бути використані як докази в суді якщо хід і результати такого допиту фіксувалися за допомогою доступних технічних засобів відеофіксації**. Також є певна особливість, щодо допиту підозрюваного, окрім фіксації, є обов'язкова участь захисника. Тобто, суд як доказ, буде використовувати відеозапис. Також, доцільно зазначити, що

використання відеозапису допиту, не обмежується дією воєнного часу, дані показання можуть бути доказами у суді і після завершення дії воєнного стану. Отже, можна зробити висновок що такий доказ буде вважатися доступним.

Але, не все так однозначно, встановлення даного правила, використання показань, можливо призведе до порушення загальних засад кримінального провадження, в першу чергу, йдеться про порушення принципу безпосередності дослідження доказів, **змагальності сторін та свободи в поданні ними суду своїх доказів і у доведенні перед судом їх переконливості.**

Якщо, брати до уваги показання відеозапису допиту, наприклад проведеного стороною обвинувачення, в такому випадку, суд буде обмежувати право сторони захисту задавати питання свідку або потерпілому, тобто в даному випадку будуть обмежені права сторони захисту. Окрім цього, на суд покладено повноваження контролювати хід допиту в судовому засіданні, а виходячи лише з відеозапису, суд не зможе самостійно перевірити вірність показань, та впевнитися що особа говорить правду, так як, не зможе привести особу до присяги, та попередити про відповідальність. Отже, питання допустимості показань, є суперечливим, та дане питання потребує більш детального врегулювання в КПК України, тільки за таких умов будуть забезпечені права всіх сторін кримінального провадження.[4].

Аналізуючи викладене, можна зазначити, що зміни які були внесені в КПК України, щодо проведення допиту в умовах воєнного стану, є доцільними та необхідними, так-як умови воєнного стану обумовлюють проведення допиту, під час бойових дій, і це може створюватися перешкоди для виконання усіх процесуальних вимог проведення допиту. Тому законодавець зазначає що фіксація допиту може здійснюватися доступними технічними засобами. Питання допустимості показань, потребує подальшого доопрацювання та врегулювання, щоб права всіх учасників кримінального провадження були дотримані.

Список використаних джерел

1. Слідчі (розшукові) дії: навч. посібник / О. В. Авраменко, Р. І. Благута, Ю. В. Гуцуляк та ін.; за заг. ред. Р. І. Благуті та Є. В. Пряхіна. – Львів: ЛьвДУВС, 2013. – 416 с.
2. Кримінальний процесуальний кодекс України: Закон України від 13 квітня 2012 року. № 4651-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/card/4651-17>
3. Гловюк І., Дроздов О., Тетерятник Г., Фоміна Т., Рогальська В., Завтур В. Особливий режим досудового розслідування, судового розгляду в умовах воєнного стану: науково-практичний коментар

Розділу IX-1 Кримінального процесуального кодексу України. Видання 2., 2022 с.58

5. Використання судом як доказу відеозапису показань, зібраних під час воєнного стану: які права особи можуть бути порушені. 17.08.2022. URL:

<https://golaw.ua/ua/insights/publication/vikoristannya-sudom-yak-dokazu-vidеozapisu-pokazan-zibranih-pid-chas-voeyennogo-stanu-yaki-prava-osobi-mozhut-buti-porusheni>

Хижний Богдан Віталійович,

здобувач наукового ступеня доктора філософії кафедри кримінального процесу Національної академії внутрішніх справ

**ЗНАЧЕННЯ НАЦІОНАЛЬНОГО АГЕНТСТВА УКРАЇНИ
З ПИТАНЬ ВИЯВЛЕННЯ, РОЗШУКУ ТА УПРАВЛІННЯ
АКТИВАМИ, ОДЕРЖАНИМИ ВІД КОРУПЦІЙНИХ ТА ІНШИХ
ЗЛОЧИНІВ ПРИ РОЗСЛІДУВАННІ ПІДРОБЛЕННЯ
ДОКУМЕНТІВ, ЯКІ ПОДАЮТЬСЯ ДЛЯ ПРОВЕДЕННЯ
ДЕРЖАВНОЇ РЕЄСТРАЦІЇ ЮРИДИЧНОЇ ОСОБИ ТА
ФІЗИЧНИХ ОСІБ – ПІДПРИЄМЦІВ**

Виклики сьогодення, пов'язані з воєнними діями в Україні досить відчутно відображаються на загальній економіці нашої країни. Ще більш гострішою ця проблема стане після перемоги України над російськими окупантами. Попри воєнні дії в Україні злочинність не зупинилася. Це стосується і кримінальних правопорушень у сфері господарської діяльності. Одним із таких кримінальних правопорушень, які відображаються на економіці країни є кримінальне правопорушення, передбачене ст. 205-1 Кримінального кодексу України (далі – КК України) «Підроблення документів, які подаються для проведення державної реєстрації юридичної особи та фізичних осіб – підприємців» [1].

Так, відповідно до статистичної інформації Офісу Генерального прокурора до Єдиного реєстру досудових розслідувань було внесено відомості щодо вчинення кримінальних правопорушень передбачених ст. 205-1 КК України, у 2019 році – 478, у 2020 році – 635, у 2021 році – 407, у 2022 році – 88, і станом на березень 2023 року – 53 факти підроблення документів, які подаються для проведення державної реєстрації юридичної особи та фізичних осіб – підприємців.

Попри високо стабільну кількість вчинених кримінальних правопорушень вказаної категорії, загальний відсоток направлення кримінальних проваджень до суду із обвинувальним